

Tiivistelmä

Social UP - Muotoiluajattelua sosiaalisten yritysten kestävään kehitykseen on Euroopan unionin yhteisrahoitettu Erasmus + -hanke, jota koordinoi DesignThinkers UK. Social UP -hankkeen tavoitteena on kehittää avoin muotoiluajatteluun pohjautuva työkalupaketti, joka sisältää käytännön työkaluja muotoiluajatteluun sekä oppimateriaalia. Oppimateriaali auttaa ymmärtämään mitä muotoiluajattelu on ja miten sitä tyypillisesti käytetään sekä antaa ohjeita siitä, miten muotoiluajattelua voi käyttää sosiaalisen talouden yrityksissä. Social Up -projekti noudatti muotoiluajattelun kolmea vaihetta - inspiraatiota, ideointia ja toteutusta.

Inspiraatiovaiheen tavoitteena oli tutkia: 1. sosiaalisten yritysten tarpeita ja sisäisiä haasteita, 2. muotoiluajatteluprosessin menetelmiä ja välineitä, jotka ovat relevantteja sosiaalisten yritysten yhteiskunnallisen vaikutuksen luomisessa ja 3. miten edistää sosiaalisten yritysten luovia ongelmanratkaisu- ja innovaatiotapoja muotoiluajatteluun pohjautuvan oppimateriaalin muodossa. Laaja tutkimus toteutettiin neljässä hankkeeseen osallistuvassa maissa, Isossa-Britanniassa, Suomessa, Espanjassa ja Kreikassa.

Dataa kerättiin sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Käytettyjä menetelmiä olivat kirjoituspöytä tutkimus, online-kysely sekä muotoiluajattelun asiantuntijoiden haastattelut ja fokusryhmähaastattelut. Yhteensä 99 sosiaalista yritystä ja partneria, ammatillista oppilaitosta, asiantuntijaa ja yhdistystä osallistui online-kyselyyn. Fokusryhmähaastatteluihin ja muotoiluajattelun työpajoihin osallistui 26 muotoiluajattelun asiantuntijaa sekä 56 keskeistä kohderyhmää edustavaa osallistujaa kevään 2017 aikana.

Tutkimuksen keskeiset havainnot korostavat sosiaalisen yritystoiminnan monitieteellisiä ominaisuuksia. Liiketoiminnan luonne ja painopiste, liiketoimintaympäristö ja tulevaisuuden odotukset ovat erilaisia kussakin yhteiskunnallisessa yritysten ja hankkeeseen osallistuneiden maiden välillä. Liiketoiminnallisen ymmärryksen ja elinkelpoisten liiketoimintamallien puute, yritysten puutteellinen tai heikko johtamis- ja liiketoimintaosaaminen, suuri riippuvuus julkisesta sektorista, alhainen kilpailukyky ja epävarmat kasvunäkymät tunnistettiin sosiaalisten yritysten keskeisiksi sisäisiksi haasteiksi. Muina sosiaalisen liiketoiminnan kasvun esteinä tai rajoituksina nousivat esiin heikko ymmärrys ja kielteiset käsitykset sosiaalisesta yritystoiminnasta, erikoistuneiden yritysten kehitystuen puuttuminen sekä rahoituksen ja markkinoiden saatavuus.

Sosiaaliset yritykset arvostivat tukea kestäväen liiketoiminnan kasvun kehittämiseen, liiketoiminnan skaalaamiseen ja kestäviin liiketoimintamalleihin, tuotteiden ja palveluiden brändäykseen sekä kaupallistamiseen. Kiinnostus oppia muotoiluajattelusta oli erittäin vahva kaikkien kumppanimaiden sosiaalisten yritysten keskuudessa, koska he näkivät ihmiskeskeisen muotoiluajattelun lähestymistavan auttavan monimutkaisten ongelmien käsittelyn sekä tukevan liiketoiminnan kehitystä ja vahvistavan sosiaalisia vaikutuksia.

Sosiaalisilla yrityksillä ja sosiaalisilla partnereilla on suhteellisen vähän tietoa ja kokemusta muotoiluajattelun prosessista, työkaluista ja menetelmistä, joten muotoiluajattelun oppimateriaalin kehittäminen osuus- ja yhteisötalouden yrityksille parantaisi liiketoiminnan kestävää kasvua. Sosiaalisten yritysten muotoiluajattelun koulutuksen ytimenä on muotoiluajattelun menetelmien ja työkalujen käytännön hyödyntämisen helpottaminen. Tähän pyritään esittämällä muotoiluajattelun hyötyjä kuvaavia esimerkkejä, jotka soveltuvat sosiaalisten yritysten liiketoimintaympäristöön.

Inspiraatiovaiheen päätteeksi kehitettiin metodologinen kehys sosiaalisten yritysten muotoiluajatteluoppaalle. Kehys nostaa esiin seuraavat tekijät:

- Korostaa sosiaalisten yritysten tietoisuuden lisäämistä muotoiluajattelusta sekä vahvistaa muotoiluajattelun kulttuurin arvostusta ja roolia innovatiivisten organisaatioiden rakentamisessa, yrittäjähengen luomisessa ja osaamisen kasvattamisessa.
- Valitut oppimis- ja koulutusmenetelmät toimivat muotoiluajattelun oppimateriaalin peruspilareina niin, että materiaali soveltuu esimerkiksi aikuiskoulutukseen, haastepohjaiseen oppimiseen ja osaamispohjaiseen oppimiseen.
- Käytännöllinen ja helppokäyttöinen muotoiluajattelun työkalupakki yhdistää muotoiluajattelun teoriaa ja käytäntöä. Muotoiluajattelua hyödyntävien työkalujen, menetelmien ja prosessien käytön tukemisella pyritään luomaan edellytyksiä kestävien liiketoimintamallien kehittämiseen.
- Muotoiluajattelun työkalupakki pyrkii vahvistamaan ymmärrystä ihmiskeskeisestä muotoilusta ja muotoiluajattelusta. Tämä auttaa tunnistamaan uudenlaisia tapoja integroida sosiaaliset innovaatiot osaksi liiketoimintaa, vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin sekä luoda yhteiskunnallisia vaikutuksia.